

Referat af generalforsamlingen den 30. april 2019

Den 30. april 2019 kl. 10.30 afholdtes på Marriott Hotel, Kalvebod Brygge 5, 1560 København V ordinær generalforsamling i Pensionskassen for Socialrådgivere, Socialpædagoger og Kontorpersonale, hvor i alt 157 stemmeberettigede delegerede, heraf 30 socialrådgivere, 90 socialpædagoger og 37 kontorpersonale, var mødt. Ligeledes var 13 ikke stemmeberettigede (ikke-delegerede medlemmer) mødt.

Dagsordenen var:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning. Under dette punkt diskuteres pensionskassens rapport om ansvarlige investeringer
3. Godkendelse af årsrapport, herunder årsregnskab med revisionspåtegning samt godkendelse af resultatopgørelse og balance
4. Forslag fra delegerede
 - 4.1 Delegeret Socialpædagog Roger Lundberg foreslår, at generalforsamlingen anbefaler bestyrelsen at udøve aktivt ejerskab i kul- olie- og gasselskaber med henblik på at sikre, at selskaberne senest i 2022 har besluttet en forretningsmodel som er forenelig med klimaaftalen fra Paris, og senest den 1.7.2023 at frasælge investeringer i selskaber, der ikke lever op til dette.
5. Eventuelt

1. Valg af dirigent

Bestyrelsens formand Villy Søvnald bød velkommen til generalforsamlingen i Pensionskassen for Socialrådgivere, Socialpædagoger og Kontorpersonale og til alle fremmødte delegerede og medlemmer, til pensionskassens revision PwC samt til gæsterne fra Forca, som udgør det daglige ansigt for PKA i forbindelse med møder og stande samt andre steder, hvor medlemmerne betjenes. Han præsenterede bestyrelsens medlemmer og meddelte, at bestyrelsesmedlem, Lone Sondrup, første næstformand i Region Nordjylland måtte melde afbud til generalforsamlingen. Villy Søvnald præsenterede endvidere dagens program.

Villy Søvnald foreslog på bestyrelsens vegne tidligere direktionssekretær for Finansforbundet John Vagn Nielsen som dirigent. Villy Søvnald konstaterede, at der ikke var forslag om andre kandidater.

Herefter blev tidligere direktionssekretær i Finansforbundet John Vagn Nielsen valgt som dirigent.

Dirigenten takkede for valget og konstaterede med generalforsamlingens tilslutning, at generalforsamlingen var lovligt indvarslet, og at generalforsamlingen var beslutningsdygtig.

Dirigenten henviste til, at medlemmerne har fået udleveret stemmeseddel med stemmeblanketter til brug for brug for vedtagelse og godkendelse i henhold til dagsordenen, hvis der måtte blive behov for skriftlig afstemning. Endvidere oplyste dirigenten, at der

er sedler på bordene, hvor der står: "Jeg ønsker ordet", som skal udfyldes med navn og afleveres til dirigenten af hensyn til referatet, hvis man under en debat til et punkt ønsker at stille et spørgsmål eller komme med en bemærkning. Endeligt meddelte dirigenten, at generalforsamlingen båndes af hensyn til referatskrivningen.

2. Bestyrelsens beretning

Dirigenten oplyste, at alle medlemmer har modtaget et link til beretning 2018 og beretning for ansvarlige investeringer, idet materialet er digitalt og gjort tilgængeligt på pka.dk sammen med det øvrige materiale. Materialet er også tilgængeligt i app'en PKAgo. Endeligt er materialet udsendt i fysiske kopier til dem, der har bedt om det. Han gav herefter ordet til formand Villy Søvnald.

Villy Søvnald aflagde på bestyrelsens vegne følgende beretning for 2018:

"Min mundtlige beretning skal ses i sammenhæng med den skriftlige, I har kunnet finde på PKA appen. I den har I kunnet læse mere udførligt om, hvad bestyrelsen har foretaget sig i 2018 og om den udvikling, som pensionskassen har været igennem.

Der er også i år udarbejdet en særskilt rapport om vores ansvarlige investeringer i 2018.

Indledning

Vi kan se tilbage på et særdeles begivenhedsrigt år for pensionskassen. Et år hvor kassens solide økonomi viste sin styrke, da finansmarkederne og afkastene gik i minus. Et år hvor vi igen fik styrket ordningerne, både når det gælder alderspensioner og dækninger til syge medlemmer. Og så har det været et år, hvor ansvarlighed har været et nøgleord – måske bedst eksemplificeret i de alvorlige sager om hvidvask og udbytteskat henholdsvis i Danske Bank og Macquarie. Det er blot et udsnit af det, jeg vil komme ind på i min beretning.

Høj kontorente

Vi har en pensionskasse med en stærk økonomi. Det betyder, at selvom der har været fald på de finansielle markeder i 2018, så får alle medlemmerne stadig 7 % i forrentning af deres pensionsopsparing. Det er markedets højeste kontorente.

Vi kan give en høj forrentning, fordi vi i gode år har opbygget reserver, som vi kan bruge af, når de finansielle markeder er urolige. Det er styrken ved gennemsnitsrente!

En stabil høj forrentning sikrer medlemmerne en forudsigelig udvikling i pensionen, og det giver en økonomisk tryghed i pensionisttilværelsen. Samtidig betyder stadigt faldende omkostninger, at flere penge går til pensionerne – og det er vigtigt, for vi lever som bekendt længere og længere. Et nyt medlem kan i dag forvente at blive mere end 90 år gammel.

Høj rente, lave omkostninger og længere arbejdsliv betyder, at mange medlemmer kan forvente en højere pension i dag, end de kunne for 5 år siden. Et typisk 40-årigt medlems forventede årlige pension er steget med mere end 35.000 kr. siden 2014.

Overenskomst 2018

Pensionerne blev også styrket ved sidste års overenskomstforhandlinger. Her valgte alle faggrupper i pensionskassen at prioritere pension.

Samlet betyder det øgede pensionsindbetalinger på ca. 163 mio. kr. årligt, så indbetalingerne til medlemmernes pension alene som følge af overenskomsterne fremover forventes at udgøre 2,8 mia. kr. årligt.

For en nyansat vil det betyde en stigning på omkring 7,1 % i den forventede pension.

Og det var ikke kun i overenskomstforhandlingerne, at I tog et stort ansvar for jeres pension i det forgangne år. Aldrig før har medlemmerne i PKA indbetalt så meget frivilligt til pensionsopsparingerne. De supplerende indbetalinger blev næsten fordoblet sidste år og rundede 1,1 mia. kr. i hele PKA.

Sammen med den høje kontorente og lave omkostninger, er det med til at sikre medlemmerne gode og stigende pensioner.

Pensionsreform og aldersopsparring

På sidste års generalforsamling fik bestyrelsen bemyndigelse til at ændre pensionsvilkårene, så indbetaling til aldersopsparring fremadrettet indgår som en del af pensionsordningen. Siden da har vi arbejdet med, hvordan flest mulige medlemmer får glæde af de fordele, som aldersopsparringen giver.

Aldersopsparring er en del af pensionsreformen. Den skal sikre, at det altid kan betale sig at spare op til sin egen pension. Aldersopsparring kan give langt de fleste af pensionskassens medlemmer en bedre økonomi som pensionist, da udbetalingerne ikke modregnes i offentlige ydelser.

I de kommende måneder sender vi information ud til alle medlemmer. Her vil de fleste af jer få at vide, at aldersopsparring nu er en del af jeres pensionsordning.

Alle medlemmer bliver opfordret til at tage et reformtjek på pka.dk. Her vil I få en konkret anbefaling, baseret på nogle få og enkle spørgsmål.

Vi har i bestyrelsen haft fokus på, at de nye regler skal kommunikeres på en så simpel og forståelig måde som muligt. Vi vil nemlig gerne have, at så mange af jer medlemmer som muligt får glæde af de fordele, der er ved aldersopsparring.

Fleksibel udbetaling af alderssummen

Sidste år vedtog generalforsamlingen i Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægese-kretærer at indføre en mulighed for mere fleksibel udbetaling af alderssummen.

Forslaget om fleksibel udbetaling af alderssummen hænger sammen med ændringerne af alderssummen, som følge af pensionsreformen.

Vi mener naturligvis, at I også skal have glæde af muligheden for en mere fleksibel udbetaling af alderssummen.

Derfor vil bestyrelsen benytte erfaringerne fra Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægese-kretærer til at indføre en tilsvarende model i Pensionskassen for Socialrådgivere, Socialpædagoger og Kontorpersonale i løbet af året.

Mere hjælp til medlemmer i ressource- eller jobafklaringsforløb

Siden 2016 har pensionskassens medlemmer kunnet få økonomisk hjælp, hvis de er i ressource- eller jobafklaringsforløb.

Bliver medlemmer tilkendt et ressource- eller jobafklaringsforløb på minimum et år, kan de få udbetalt et skattefrit engangsbeløb – en såkaldt sum ved ressourceforløbsydelse. Ydelsen blev i første omgang sat til 75.000 og siden forhøjet til 80.000 kr.

Fra 1. januar i år har bestyrelsen hævet summen til 100.000 kr. for at skabe yderligere tryghed og økonomisk sikkerhed under sygdom.

Medlemmerne går væsentlig ned i indkomst, når de modtager ressourceforløbsydelse, og det presser deres privatøkonomi. Den problemstilling har bestyrelsen løbende drøftet og været meget opmærksomme på. Derfor hævede vi summen.

Et digitalt PKA

2018 var et år, hvor PKA tog flere store skridt i retning af mere digitalisering til glæde for medlemmerne.

I slutningen af året blev appen PKA Go lanceret. Her kan man nemt få overblik over sin ordning, og medlemmerne får altid en klar anbefaling til deres ordning, når de logger på appen, ligesom de gør på pka.dk.

Den lette og digitale adgang til pensionen bliver efterspurgt af medlemmerne i PKA, og især de yngre medlemmer er helt trygge ved, at pensionen rykker ind på smartphonen.

I forlængelse af den digitale strategi besluttede I på generalforsamlingen i 2018, at al skriftlig kommunikation skal være digital. De, der ønsker det, kan vælge fortsat at få fysisk post. Ganske få medlemmer har valgt den mulighed.

Medlemsbladet "Din Pension" er blevet til hjemmesiden ditpka.dk. 150.000 har allerede klikket ind på ditpka.dk de første to måneder efter udgivelsen.

Medlemmerne oplever en hurtigere og mere målrettet kommunikation med de digitale løsninger, og det betyder også lavere omkostninger til papir og porto.

De digitale medlemsfordele i PKA er også blevet bemærket i branchen. Tidligere i april blev PKA kåret til at have markedets bedste digitale kundeoplevelse af erhvervsmediet Finanswatch og analysehuset Wilke.

Flere er blevet en del af fællesskabet

Som I kan høre, har vi en solid pensionskasse i et stærkt samarbejde med de andre kasser PKA. Det er der også andre, der kan se, og derfor har vi også i 2018 kunnet sige velkommen til nye medlemmer i samarbejdet.

Ved årets start blev næsten 8.000 farmakonomer en del af PKA-samarbejdet, da Pensionskassen for Farmakonomer trådte ind i PKA. Senere kunne vi også byde velkommen til nye grupper af medlemmer, bl.a. den private fysioterapeutkæde BeneFit.

Vi vil sammen med de andre pensionskasser fortsat arbejde for at udvide fællesskabet og byde nye medlemmer velkommen i de tilfælde, hvor det både kan komme eksisterende og nye medlemmer til gode.

PKA har i forbindelse med tilgangen af nye kunder givet tilbud til Dansk Supermarkeds pensionsordning. Det var i foråret sidste år, at PKA bød på de overenskomstansattes

pensionsordning. PKA indgik i den forbindelse i et samarbejde med Danica Pension, der bød på ledernes pensionsordning.

Det har desværre resulteret i, at konkurrencemyndighederne mener, at PKA og Danica har overtrådt reglerne i konkurrenceloven, og vi har derfor fået en sag i den forbindelse.

Det er vigtigt at understrege, at der ikke er tale om en sag mod pensionskassen, men derimod mod PKA A/S. Det er endnu for tidligt at sige, hvordan sagen ender. Men den kan ende med, at PKA skal betale en bøde. Hvis det ender med en bøde, er det ikke pensionskassen, der betaler bøden. PKA A/S har en positiv dialog med konkurrencemyndighederne, og man afventer i øjeblikket myndighedernes tilbagemelding om sagens videre forløb.

Afkast i 2018

2018 markerede 10 års jubilæet for Finanskrisen i 2008. Det har siden da været en rigtig god 10-årig periode for pensionskassen med et gennemsnitligt afkast på 7 % om året.

2018 var dog med til at trække ned i gennemsnittet. Pensionskassen kom ud med et samlet investeringsafkast på -2,9 %.

Det negative afkast skyldes særligt to forhold. For det første tog aktiemarkedet et kraftigt dyk i slutningen af året. For det andet havde PKA tab på de såkaldte absolut afkast strategier. Det er eksempelvis de forsikringsrelaterede strategier, der er knyttet til orkaner, brande og oversvømmelser.

Bestyrelsen har besluttet at lukke ned for absolut afkast strategierne. Fra 2020 vil PKA ikke længere have investeringer på det område, og allerede i 2019 er risikoen reduceret væsentligt i forhold til tidligere år.

Det negative afkast til trods kom pensionskassen igennem 2018 på tilfredsstillende vis set i forhold til de store udsving på investeringsmarkederne, og hvordan sammenlignelige selskaber klarede sig.

Allerede fra årets start havde PKA en forsigtig tilgang til de børsnoterede investeringer. Og endnu vigtigere har de alternative investeringer i 2018 igen leveret stabile høje afkast.

Forventninger til 2019

Aktiemarkedet har allerede i første kvartal af 2019 hentet det tabte fra 2018. Det har givet et højt afkast indtil videre. PKA fortsætter dog den forsigtige strategi fra 2018 med fokus på at øge de alternative investeringer, så vi kan kombinere gode afkast og fornuftig risikospredning.

Alternative investeringer

Alternative investeringer gør pensionskassen mere modstandsdygtig mod dårlige tider samtidig med, at vi kan gøre en positiv forskel for den verden, vi lever i. Det gælder fx vores investeringer i vindmøller og solenergi. Vi tror nemlig på, at det giver god mening at investere i et bedre klima.

Vi har en målsætning om, at 10 % af vores investeringer skal være investeret i klimaprojekter i 2020. I dag har PKA klimainvesteringer for 21 mia. kr. Det svarer til 7,5 % af

førmuen. Det har medvirket til, at Verdensnaturfonden for fjerde år i træk har kåret PKA til at være den bedste danske klimainvestor.

I år har investeringerne bl.a. udmøntet sig i åbningen af hav-vindmølleparken Walney Extension i England, som kan levere grøn strøm til 600.000 husstande. Vi har også investeret i to solcelleparker i Californien, der tilsammen leverer strøm til 100.000 amerikanske hjem.

Investeringer i udviklingslande

PKA investerede i 2018 i en ny verdensmålsfond – den såkaldte SDG-fond. Investeringen blev foretaget i samarbejde med den danske stat og fem andre danske pensionselskaber.

Med fonden bidrager pensionskassen bl.a. til at øge klimainvesteringer i verdens fattige lande, som ofte ikke selv har ressourcerne til at løfte udfordringerne. Det er en af forudsætningerne for at realisere FN's verdensmål.

Et andet eksempel på den positive forskel vi gør med vores fælles pensionsformue, er vores investeringer i mikrofinansieringsfonde i verdens fattige lande via den danske kapitalforvalter Maj Invest.

I 2019 planlægger pensionskassen sammen med de øvrige PKA-pensionskasser at øge investeringen i mikrolån til udviklingslande.

Investering i TDC

I maj måned sidste år opkøbte PKA aktiekapitalen i TDC sammen med tre andre investorer. Konsortiet udpegede en ny bestyrelsesformand og en ny administrerende direktør.

Den nye ledelse har fortsat udviklingen af TDC som Danmarks ledende virksomhed inden for digital infrastruktur.

Virksomheden er ved at blive opdelt i to. En infrastrukturforretning med navnet NetCo, der skal fokusere på at skabe en dansk digital infrastruktur i verdensklasse bl.a. med etableringen af 5G-nettet i samarbejde med Ericsson.

Det andet forretningsområde har skiftet navn til Nuuday. Det fokuserer på underholdnings- og medieuniverset. Det er planen, at Nuuday skal frasælges på sigt, så TDC kan fokusere udelukkende på den digitale infrastruktur.

Investeringen i TDC udvikler sig foreløbig positivt, og vi forventer, at den vil bidrage positivt til medlemmernes pensioner de næste mange år.

Ejendomme

Et andet vigtigt investeringsområde for pensionskassen er ejendomme.

PKA er en markant og aktiv investor på det danske boligmarked. Ejendomsporteføljen består nu af mere end 7000 boliglejemål med et bredt udbud i hele landet fra ældre ejendomme der løbende bliver renoveret og moderniseret til helt nye energivenlige og svanemærkede ejendomme.

Siden 2017 er der udbudt mere end 1.000 nye boliger til lejeboligmarkedet og PKA har over 1.000 nye på vej. Blandt andet på Grønttorvet i København og i Gellerup i Aarhus, hvor PKA er med til at skabe en mere lys fremtid for bydelen.

Strategien er at opføre energivenlige ejendomme med en mangfoldig sammensætning, hvad angår boligtyper, alder, familiemønstre og økonomisk formåen. Det er det rette fundament for et højt afkast, samtidig med at vi kan give pensionskassens medlemmer adgang til attraktive boliger.

OPP-investeringer

Ejendomsprojekter med det offentlige – de såkaldte OPP projekter – er fortsat en del af vores investeringsstrategi. Desværre er udbuddet meget begrænset i øjeblikket.

I 2018 blev Slagelse fødeafdeling og Skejby Psykiatriske Hospital taget i brug. Projekterne er forløbet godt med positiv modtagelse. De to projekter udgør en samlet anlægsinvestering på 1,7 mia. kr.

Bæredygtigt byggeri

Også ejendomsrådet understøtter den ansvarlige investeringspolitik med særlig fokus på miljø og klima. Derfor bliver nybyggeri opført yderst energieffektivt. Vi har fx investeret i opførelsen af 3 svanemærkede byggerier i Hillerød og Rødovre.

Målet er at reducere CO₂-udledningen fra vores ejendomme med to tredjedele frem mod 2020. Vi har allerede reduceret CO₂-udledningen med 50 % siden 2008 og er således rigtig godt på vej.

Genan-sagen

Nå vi taler investeringer, er det naturligt afslutningsvis at følge op på en sag, der har fyldt meget i det forgange år, nemlig miljøvirksomheden Genan.

I 2015 blev Genans stifter og tidligere hovedaktionær, Bent A. Nielsen, politianmeldt for bedrageri og mandatsvig. Sagen har siden ligget hos bagmandspolitiet, der sidste år tiltalte både Bent A. Nielsen og den tidligere revisor i Genan Bjarne Nielsen.

Retten i Viborg nåede tidligere i april frem til, at Bent A. Nielsen er skyldig i bedrageri og mandatsvig, og at Bjarne Nielsen er skyldig i medvirken til bedrageri. De blev idømt fængselsdomme på henholdsvis 6 og 3 år. Det er en afgørelse, vi i PKA er tilfredse med, da deres handlinger har haft store konsekvenser for Genan og vores investering i virksomheden. De har begge anket dommen. Vi ser frem til at få en endelig afgørelse på sagen.

Uanset udfaldet på retssagen, skal det slås fast, at Genan i dag er inde i en positiv udvikling. Virksomheden udvikler sig positivt, og det samme gælder indtjeningen.

Der skal ikke herske tvivl om, at vi gerne havde været hele sagen foruden, men tilbage står, at vi har været med til at redde virksomheden, arbejdspladserne og ikke mindst tjene en del af vores investering ind igen.

Aktivt ejerskab og eksklusioner

Udover at investere i virksomheder og projekter, som gør en forskel for vores samfund, tager pensionskassen også ansvar ved at lægge pres og eventuelt ekskludere selskaber, der agerer uforeneligt med vores værdier.

Det gælder fx kul-, olie- og gasselskaber, der ikke er villige til at tilpasse sig til målene i Paris-aftalen. Ved udgangen af 2018 havde PKA ekskluderet samlet 62 olie- og gasselskaber og 60 kulselskaber.

Det er samtidig vores overbevisning, at vi kan opnå de store resultater ved at udøve aktivt ejerskab og dermed presse selskaberne til at skifte spor - gerne i samarbejde med andre investorer.

PKA er en del af initiativet Climate Action 100+, der presser verdens største drivhusgasudledere til at levere konkrete planer for, hvordan deres CO₂-udledninger kan bringes i overensstemmelse med Paris-aftalens mål.

Initiativet løber frem til 2022. PKA vil på den baggrund senest ved udgangen af 2022 ekskludere kul-, olie-, og gasselskaber, der ikke har tilpasset deres forretningsmodel til målsætningerne fra Paris-aftalen.

Selskaber, der modarbejder Paris-aftalen fx gennem lobbyarbejde, bliver også udelukket fra PKA's investeringer.

I 2019 vil PKA sætte fokus på bilindustrien og have samme kritiske tilgang, som der i dag er på kul-, olie- og gasområdet.

Internationalt arbejde

PKA's store arbejde med klima er også noget, der bliver bemærket af vores omverden.

I oktober blev Peter Damgaard Jensen udpeget af Udenrigsministeriet som Danmarks repræsentant i det internationale klimainitiativ Global Commission on Adaptation.

Når talen er ved Peter Damgaard Jensen, så har Peter besluttet at stoppe som administrerende direktør i PKA og pensionskassen pr. 1. april 2020. Der er grund til at sige meget stor tak til Peters næsten 20-årige arbejde som direktør. Peter har et meget stort ansvar for, at PKA er bragt der, hvor PKA er nu - ikke alene som et fyrtårn for grønne omstillinger, men også i forhold til ansvarlige investeringer. Stor tak til Peter for den store indsats. Pensionskassen vil fortsat nyde godt af Peters indsats, og der vil senere være mulighed for at sige pænt farvel.

Kommissionen har den tidligere FN generalsekretær Ban Ki-moon i spidsen, sammen med blandt andre Bill Gates og Verdensbankens direktør, Kristalina Georgieva.

Jeg synes godt, vi kan tillade os at være stolte af, at netop PKA's direktør er blevet valgt til at repræsentere Danmark i så vigtigt et arbejde og så fint et selskab.

Skandaler i den finansielle sektor

Når vi ser tilbage på 2018, er det umuligt at se bort fra en række voldsomme skandaler i banksektoren med stor offentlig bevågenhed.

Her tænker jeg blandt andet på sagen om Danske Banks involvering i hvidvask.

I pensionskassen ser vi med stor alvor på sagen. Derfor er PKA gået i kritisk dialog med topledelsen i Danske Bank for at få sikkerhed for, at banken tager de nødvendige skridt for at sikre, at noget tilsvarende ikke kan ske igen.

Danske Banks ledelse har vedtaget en række konkrete tiltag, og der er blandt andet skiftet ud i topledelsen og bestyrelsen.

PKA er foreløbig tilfreds med de skridt Danske Bank har taget, men vi fortsætter dialogen og sikrer, at tiltagene bliver fulgt til dørs.

En anden alvorlig sag fra 2018 drejede sig om investerings-banken Macquaries involvering i svindel med udbytteskat. Macquarie er sammen med PKA, ATP og PFA investor i TDC.

PKA er ligeledes gået i skarp kritisk dialog med Macquarie for at få banken til at redegøre for deres handlinger og ikke mindst, hvad de nu gør for at sikre, at kulturen ændres og noget lignende ikke kan ske igen.

Samtidig er PKA gået i kritisk dialog med 18 andre banker, der også var involveret i udbytteskattesagen.

Sagerne er konkrete eksempler på, at skat er en vigtig del af arbejdet med ansvarlighed. Derfor har PKA revideret skattepolitikken fra 2017. Det betyder særligt, at der nu er et tydeligt fokus på, at skattebetaling i PKA's investeringer skal ske i henhold til internationalt anerkendt praksis og med lovens formål for øje.

Medlemsdemokrati

Når vi står her i dag, kan jeg kun glæde mig over det stærke medlemsdemokrati, vi har i pensionskassen. Det blev bekræftet ved sidste års delegeretvalg, hvor der var stor interesse for at opstille som kandidat. Samtlige 180 pladser blev besat, og der var kampvalg i alle kredse. Stemmeprocenten blev samlet for pensionskassen 8,7 %, hvilket er stigning på 3,2 procentpoint i forhold til sidste valg.

Samtidig glæder jeg mig over, at PKA har mødt så mange af pensionskassens medlemmer landet over i løbet af året. Samlet har PKA mødt over 16.500 medlemmer på 142 forskellige typer møder og arrangementer rundt i hele landet.

Folkemøde

Vi inviterer igen i år 18 delegerede og 2 medlemmer fordelt på alle faggrupper på Folkemødet fra torsdag til fredag aften. De vil være til stede ved aktuelle debatter og arrangementer, hvor de har mulighed for at rejse aktuelle spørgsmål og i øvrigt bidrage til PKA's synlighed på Folkemødet.

Studietur og temadage

Det er besluttet, at bestyrelsen i pensionskassen i 2019 sammen med de andre bestyrelser i PKA-samarbejdet vil tage på en studietur til Californien. Det skal give en anden og bredere indsigt i den finansielle og politiske situation omkring pensionskassen arbejde og investeringer – særligt i forhold til ny teknologi. Bestyrelsen vil blandt andet se nærmere på pensionskassens investering i solenergi i Californien.

Bestyrelsen har tidligere været på tilsvarende studieture. Der har efter alle studieture været positive tilbagemeldinger fra de deltagende bestyrelsesmedlemmer om, at det har været en god og berigende måde at få input til bestyrelsesarbejdet.

En anden måde, vi får input til vores arbejde, er gennem bestyrelsestemadage. Der er afsat tid til to temadag i 2019 for samtlige bestyrelsesmedlemmer i PKA. Den første blev

afholdt 18. januar 2019, og her var der fokus på PKA og pensionskassernes arbejde med ansvarlighed.

Finanstilsynets inspektioner

Pensionskassen har gennem de sidste år haft en tæt dialog med Finanstilsynet, der har udført flere inspektioner. Pensionskassen har udover den ordinære inspektion også haft temainspektioner inden for kredithåndtering og infrastrukturinvesteringer.

Vi har en rigtig god dialog med Finanstilsynet, og jeg vil understrege, at vi er ikke udvalgt til inspektion, fordi vi gør os dårligt bemærket. Vi er derimod langt fremme på en række nye investeringsområder som fx klimainvesteringer, hvilket tilsynet er meget opmærksomme på og vil drage erfaringer fra. Det gennemgående tema for de påbud og redegørelser, som vi har fået, er, at tilsynet ønsker mere dokumentation, kontrol og rapportering af de processer, vi i forvejen udfører.

Økonomi

Jeg nærmer mig afslutningen af beretningen for 2018.

Næste punkt på programmet er pensionskassens regnskab, der traditionen tro giver et samlet billede af pensionskassens økonomi og vores investeringsresultater. Derfor går jeg ikke nærmere ind på økonomien her. Det vil finansdirektør Nicolai Pilehave fortælle mere om under næste punkt.

Men jeg vil dog nævne, at det forgangne år viser styrken ved at have en solid pensionskasse, der kan skabe værdi for medlemmerne i både gode og mere udfordrende år. Vi har en robust og modstandsdygtig økonomi, hvilket også er grunden til, at flere og flere vælger PKA-samarbejdet til.

Jeg slutter min del af bestyrelsens fortælling om det forgangne år, og hvad vi arbejder med nu, og overlader både den skriftlige og mundtlige beretning til jeres kommentarer."

Dirigenten åbnede for debat om bestyrelsens beretning og gav ordet til delegeret Roger Lundberg, socialpædagoger, Region Syddanmark.

Roger Lundberg takkede for en rigtig god beretning og sagde, at det er en fantastisk organisation at være medlem af. Han oplyste, at olie-, gas- og kulindustrien bruger millioner af kroner til at bekæmpe Paris-aftalen gennem lobbyarbejde. Organisationen InfluenceMap har afdækket, at de 5 største olieselskaber investerede 1 milliard dollars i 3 år efter Paris-aftalen på misinformation, generelt lobbyarbejde og propaganda. Roger Lundberg nævnte, at han oprindeligt havde stillet et forslag vedrørende lobbyarbejde til denne generalforsamling. Men han trak det tilbage efter en god dialog med PKA's investeringsdirektør Michael Nellemann Pedersen, da PKA langt hen ad vejen arbejder efter de ønsker, der var i det oprindelige forslag. Roger Lundberg bad om en kommentar til, hvad PKA gennem Peter Damgaard Jensens formandskab i den internationale organisation IIGCC kan gøre for at forhindre at selskaber i at udøve denne form for klimalobbyisme, der forsøger at forhindre verden i at bremse den forestående klimakatastrofe. Der burde kunne stilles en minimumsforventning om, at investorerne i en klimaalliance tager den kraftigste afstand fra sådanne handlinger. Han spurgte, om bestyrelsen repræsenteret ved Peter Damgaard Jensen kunne love, at denne problemstilling tages videre til IIGCC og the Climate Action 100+.

Dirigenten gav ordet til bestyrelsens næstformand Benny Andersen.

Benny Andersen takkede for Roger Lundbergs indlæg og forslag og nævnte, at bestyrelsen arbejder på den måde, som Roger Lundberg har foreslået, og redegjorde for dette arbejde. Pensionskassen og PKA benytter sig af aktivt ejerskab og går i dialog med kul-, olie- og gasselskaber for at påvirke selskaberne til at få en forretningsmodel, som er i overensstemmelse med Paris-aftalen. Bestyrelsen kan konstatere, at det rent faktisk virker at udøve den form for aktivt ejerskab. Pensionskassen er medlem af en række internationale organisationer, herunder FN's principper for ansvarlige investeringer, PRI, og IIGCC, som er den internationale klimakoalition af Institutionelle Investorer. PKA har en helt central rolle i kraft af, at Peter Damgaard Jensen er bestyrelsesformand for IIGCC. Disse organisationer har til formål at påvirke selskaber til at nedbringe deres CO2-udledninger. IIGCC er et netværk af 165 investorer med en samlet formue på 164.000 milliarder kr., så hvis "money talks", er det en ret kraftig stemme. Organisationerne går aktivt i dialog med selskaber for blandt andet at få dem til at efterleve Paris-aftalen. IIGCC påbegyndte i december 2017 ydermere det globale initiativ Climate Action 100+, som løber over 5 år. Formålet med det initiativ er at presse verdens største drivhusgasudledere til at levere konkrete planer for, hvordan deres CO2-udledninger kan bringes i overensstemmelse med Paris-aftalens mål. Climate Action 100+ fokuserer i dag på 161 selskaber, hvor ca. 60 % udgøres af olie- og gas, mine-, energi- og forsyningsselskaber. Det kan konstateres, at det virker, fordi til dato har nogle af verdens største olie- og gasselskaber indgået en aftale med Climate Action 100+, fx Shell og BP. For at støtte initiativet har investorer, inklusive PKA, underskrevet en erklæring om at stille en række krav til selskaber. Det handler bl.a. om, at selskaberne skal lægge en bæredygtig strategi, som er forenelig med Paris-aftalen. Erklæringen er underskrevet af 310 investorer fra hele verden, som samlet forvalter en formue på 211.000 milliarder kr. – "Money talks".

Udøvelse af aktivt ejerskab gennem dialog tager tid, og derfor er Climate Action100+ også et 5-årigt initiativ. Pensionskassen ønsker at afvente resultatet af initiativet inden en beslutning om at ekskludere et selskab og sætte det på negativlisten. Herudover har pensionskassen i samarbejde med bestyrelsen i PKA lagt en strategi, der indebærer et samarbejde med Hermes, der siden 2015 har været i kritisk dialog med en række kul-, olie- og gasselskaber. På den baggrund har pensionskassen ekskluderet mere end 60 kulselskaber, 62 olie- og gasselskaber, fordi deres strategi ikke var forenelig med Paris-aftalen, eller fordi de ikke indgik i dialogen. Pensionskassen og PKA er fortsat i dialog med de resterende kul-, olie- og gasselskaber, som er på observationslisten. Når disse initiativer afsluttes, er pensionskassen i en situation, hvor intentionerne for Roger Lundbergs forslag er opfyldt – nemlig at pensionskassen senest i 2022 udelukker selskaber inden for kul-, olie- og gassektoren, der har en forretningsmodel, der er uforenelig med Paris-aftalen. Benny Andersen nævnte, at bestyrelsen er stolt over at have en pensionskasse, der udøver aktivt ejerskab på den måde og er enige med de intentioner, der var i Roger Lundbergs forslag.

Dirigenten gav ordet til administrerende direktør, Peter Damgaard Jensen.

Peter Damgaard Jensen bemærkede vedrørende klimalobbyismen, at det udøves fra kul-, olie- og gasselskaberne, men også i stort omfang fra fx bilselskabernes side. Dette er et forhold, som tages op i stigende omfang, idet PKA i dialogen med selskaberne har mødt meget imødekommenhed, men samtidig har konstateret, at selskaberne gennem deres nationale og internationale organisationer har stået for nogle helt andre synspunkter. Derfor er der en stigende opbakning blandt investorerne internationalt til at få selskaberne til at stå på mål for, at de holdninger, som de giver udtryk for, også er de holdninger de fremfører i deres respektive erhvervsorganisationer. Dette vil i stigende

omfang være en udelukkelsesgrund både fra PKA og andre investorer. Denne dialog tager tid, men virker – fx har Shell meldt sig ud af den amerikanske organisation for olie- og gasselskaber, fordi de ikke er enige i organisationens politik. Enten skal organisationen ændre synspunkt eller også skal olie- og gasselskaberne til at melde sig ud. De europæiske olie- og gasselskaber er dog ved at ændre holdning. Peter Damgaard Jensen oplyste endvidere, at PKA har fokus på dialog med bilfabrikanter. De europæiske bilfabrikanter udøver et stort lobbyarbejde i forhold til EU i forhold til, at indførelsen af elektriske biler skal tage relativt lang tid. PKA arbejder i regi af IIGCC stærkt for, at det ikke kommer til at tage længere tid, end der teknologisk er behov for. Der er også en konkurrencemæssig vinkel, hvis Europa ikke er rimeligt hurtigt ude, idet Kina ellers råde over den teknologi. IIGCC har og vil i stigende grad have fokus på klimalobbyisme og klimaalliancer.

Dirigenten bad delegeret Roger Lundberg svare på, om han med bestyrelsens og direktionens tilkendegivelser på generalforsamlingen forventes at trække sit forslag under dagsordenens punkt 4.1, hvilket Roger Lundberg bekræftede.

Dirigenten gav ordet til delegeret Niels Peter Olsen, socialpædagoger, Region Midtjylland.

Niels Peter Olsen takkede for en god skriftlig og mundtlig beretning. Han oplyste, at han har været med i delegeret-forsamlingen i mange år og er vældig stolt over, at pensionskassen er langt fremme i forhold til den grønne omstilling og etiske investeringer osv. Han bemærkede i forhold til medlemsdemokrati, at det er meget positivt at kunne deltage i regionale møder for delegerede, hvor man bl.a. drøfter en række dilemmaer på tværs af pensionskasser. Han henviste til den skriftlige beretning, hvor der står, at de regionale møder er en stor succes, men grundet for lidt tilslutning vil man ikke afholde de regionale møder mere. I stedet vil man finde andre måder at skabe medlemsdemokrati på. Han bad om en bemærkning til, hvordan dette tænkes gennemført.

Dirigenten gav ordet for formand Villy Søvnald.

Villy Søvnald bemærkede til Niels Peter Olsens første kommentar, at det er fantastisk at være formand for en pensionskasse, der er så langt fremme og har den flotteste grønne profil vurderet udefra.

I relation til kommentarerne fra Roger Lundberg bemærkede Villy Søvnald endvidere, at den største politiske udfordring udgøres af de aktuelle klima- og miljømæssige udfordringer og -ændringer. Der var en klog mand, der sagde for 10 år siden: "The ice is melting at the poles". Tidligere var disse processer i retning af større klima- og miljøansvarlighed drevet af politikere. Dette er ikke længere tilfældet, idet processerne i dag i langt højere grad er drevet nedefra af virksomheder, af investorer, af pensionskasser – og som næstformand Benny Andersen nævnte: "Money talks". Det gør pensionskassens midler også. Derfor er det afgørende i samarbejde med andre at udøve aktivt ejerskab, så virksomhederne opfører sig i overensstemmelse med Paris-aftalens bogstav, ånd og hensigt. Et andet stærkt virkemiddel er FN's verdensmål. Det er fantastisk, at ikke alene i Danmark, men i hele verden er der en optagethed af denne fælles dagsorden. Det, der ikke længere drives af politikere, drives af virksomheder, af helt almindelige mennesker, hvilket er ret opløftende midt i alle de store udfordringer.

I relation til Niels Peter Olsens spørgsmål, oplyste Villy Søvnald, bestyrelsen meget gerne vil drøfte, hvordan pensionskassen bedst kommer medlemmerne i møde.

Dirigenten gav ordet til næstformand Benny Andersen.

Benny Andersen bemærkede supplerede til Niels Peter Olsens spørgsmål, at deltagerne var rigtig glade for de regionale delegeretmøder, men der deltog ikke så mange. Bestyrelsen må drøfte, hvordan man sikrer medlemsdemokratiet, herunder om der skal være nedre grænser for at gennemføre de regionale delegeretmøder, fx 50 % tilmelding e.l.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var yderligere bemærkninger og afsluttede herefter debatten.

Beslutning

Generalforsamlingen tog bestyrelsens beretning til efterretning.

3 Godkendelse af årsrapport herunder årsregnskab med revisionspåtegning samt godkendelse af resultatopgørelse og balance

Dirigenten henviste til det udsendte årsrapport og gav ordet til finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave, der fremlagde pensionskassens årsrapport.

Nicolai Ørnstrup Pilehave fremlagde pensionskassens årsrapport. Han bemærkede, at ledelsen har påtegnet årsrapporten, og at pensionskassens revisor, PwC, har underskrevet årsrapporten uden forbehold. Det betyder, at det er en årsrapport med en blank påtegning, som fremlægges til generalforsamlingens godkendelse.

Finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave gennemgik udviklingen på de finansielle markeder, herunder at aktiekursudviklingen og de finansielle markeder gennem 2018 har været meget turbulente og sluttede året med et fald på -10 %, og pensionskassen endte med at få et negativt afkast. Han oplyste, at markederne i 2019 har taget en fuldstændig anden udvikling. Aktiemarkederne er steget med ca. 15 % til dato, og pensionskassen har vundet en del af det tabte tilbage igen med et positivt afkast i størrelsesordenen på ca. 7 %.

Pensionskassen har opnået et negativt afkast på -2,9 %. Pensionskassen har dog haft fordel af at investere i forskellige investeringsaktiver, og nogle af dem har givet et ganske positivt afkast, herunder bl.a. investeringer i infrastrukturaktiver. Det er positivt, at de investeringer både kan give gode afkast og understøtte den grønne omstilling. Ejendomme har givet et positivt afkast på 10,9 % og er samtidig med til at understøtte samfundsudviklingen og sikre medlemmerne forskellige boligtilbud. Endelig var der positive afkast på de unoterede aktieinvesteringer.

Aktiver, som har givet et negativt afkast, er bl.a. de børsnoterede aktier. Verdensmarkedet har fået et tab på ca. 10 % i 2018, mens pensionskassen har fået et negativt afkast på ca. -8,7 % på de børsnoterede aktier. Derudover har pensionskassen fået et negativt afkast på -24,5 % for de absolut afkaststrategier, som dækker primært over investeringer i genforsikringskontrakter – såkaldte katastrofeobligationer, som har været hårdt ramt af de skovbrande, der var i Californien i 2017 og 2018. Bestyrelsen har som en konsekvens heraf besluttet at lukke de strategier ned.

For første gang i de seneste 10 år har pensionskassen fået et negativt afkast på -2,9 %. Det vidner om, at opturen siden finanskrisen i 2007-2008 har været imponerende og lang. De seneste 10 år har pensionskassen fået et gennemsnitligt årligt afkast på 7,1

%. Det svarer til, at 1.000 kr., der var investeret den 1. januar 2009, i slutningen af 2018 ville udgøre ca. 2.000 kr. – det vil sige en fordobling af investeringen.

Pensionskassens afkast i 2018 er fornuftigt i forhold til andre pensionskasser. Over de seneste 10 år er pensionskassens afkast placeret i den bedste halvdel i forhold til andre pensionskasser. Der er en målsætning om, at afkastet skal ligge i den bedste tredjedel, som det også har gjort tidligere. Det er særligt investeringen i katastrofeobligationer, der har trukket afkastet og placeringen ned, og bestyrelsen har som sagt besluttet at lukke de strategier ned.

Finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave oplyste endvidere, at kontorenten i pensionskassen har været 7 % i 2018, og den er fastsat til samme niveau i 2019. Det er den højeste kontorente i forhold til andre pensionskasser – og mere end halvdelen af andre pensionskasser har givet en kontorente, der er mindre end halvdelen af den kontorente, som medlemmer i denne pensionskasse har fået tilskrevet. Over de seneste 5 år har kontorenten i gennemsnit været næsten 6 %, og medlemmerne har i den periode fået forrentet depoterne med 34 %.

Det negative afkast og kontorenten har betydning for årets resultat. Det negative afkast på 2,9 % i 2018 udgør efter skat -1,531 mio. kr. Endvidere er medlemmerne tilskrevet en kontorente på 7 %, som svarer til 2.688 millioner kr. Herudover er der ændringer på 4.033 millioner kr., som dækker over flere forskellige forhold, herunder risikoresultatet og omkostningsresultatet, samt ændring i bonuspotentialerne til at dække tabene i året. Ændringen i bonuspotentialerne på 3.793 millioner kr. er i tråd med den målsætning, som bestyrelsen har om, at bonuspotentialerne skal tilbage til medlemmerne. Samlet set ender årets resultat på -186 millioner kr., og tabet foreslås dækket af egenkapitalen.

Om udviklingen i medlemsbidragene og antallet af medlemmer oplyste finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave, at der er tale om en pensionskasse i vækst – både angående medlemsbidrag og antallet af medlemmerne. Medlemsbidragene er steget fra 2.966 millioner kr. til 3.185 millioner kr. i pensionskassen. Dette er en stigning på 7,4 %, og ses på PKA under ét, er der faktisk blevet sparet 1,1 milliarder kr. op i supplerende opsparing. Pensionsydelse er øget en smule til 1.770 millioner kr. Endvidere er antallet af medlemmer steget næsten 3.000 i løbet af 2018, og medlemstallet udgør samlet 117.667 i pensionskassen.

Finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave oplyste om risikostyring, at det handler om, at der investeres på en sådan måde, at pensionskassen er sikker på at kunne leve op til sine forpligtelser. Og det gælder også om at være forberedt, når der kommer udsving på de finansielle markeder, så pensionskassen er i stand til at kunne håndtere den situation. Den væsentligste risiko i pensionskassen er markedsrisiciene, som kommer fra den måde, midlerne investeres på. Pensionskassens investeringsstrategi indeholder fire hovedfokusområder.

Det første fokusområde er den langsigtede investeringshorisont. Når man har medlemmerne i lang tid, er der mulighed for at investere mere i illikvide aktiver, som ikke svinger på samme måde som de børsnoterede aktier. Det har pensionskassen blandt andet haft fordel af i 2018, hvor medlemmerne har fået et rigtig positivt afkast på ejendomme, infrastruktur og unoterede aktier.

Det andet fokusområde er investeringsomkostningerne. Faldende investeringsomkostninger betyder mere afkast til medlemmerne, hvilket er meget positivt.

Det tredje fokusområde er ansvarlighed, der indebærer fokus på aktivt ejerskab ved investeringer. Det betyder, at PKA går i dialog med de selskaber, der investeres i, for at sikre, at de opfører sig ordentligt og lever op til de retningslinjer, som pensionskassen har fastsat.

Det sidste fokusområde er risikospredningen, hvor PKA udnytter, at det godt kan betale sig ikke at placere alle æg i samme kurv. Det har pensionskassen haft glæde af i 2018, hvor der var nogle aktiver, som pensionskassen fik positive afkast på, og nogle med negative afkast. På den måde spredes eller udjævnes udsvingene i afkastet.

Den altdominerende markedsrisiko i pensionskassen er aktiekursrisikoen og udgør 59 %. Den dækker over både investering i børsnoterede aktier, der faldt meget i kurs i 2018, og de unoterede aktier, som steg i værdi. Kreditrisikoen udgør 12 %. De reale aktiver udgør en risiko på 14 % og består primært af bl.a. ejendomme og vindmøller. Absolut Afkast – bl.a. katastrofeobligationer – udgør en risiko på 9 % og er en strategi, som bestyrelsen har besluttet at lukke ned. De øvrige risici udgør 6 % og angår renterisikoen og valutarisikoen. Dette viser, at det er en god idé at sprede risiciene, så medlemmerne kan få et mere stabilt afkast.

Om det lovpligtige solvenskapitalkrav oplyste finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave, at det beregnes med udgangspunkt i de ydelsesgarantier, der er i pensionskassen, hvilket sikrer, at pensionskassen altid er solvent og kan leve op til de garantier, der er givet til medlemmerne. Pensionskassen er velkonsolideret med en solvensgrad på 365 %, som betyder, at den kan fortsætte sin investeringsstrategi og fortsat være solvent.

Medlemmerne har naturligvis en forventning om at opnå en højere kontorente end den garanterede rente. Den forventede pension er den, som medlemmerne kan se på portalen på pka.dk, på app'en PKA Go eller på pensionsinfo. PKA overvåger løbende den forventede pension, som beskyttes gennem den interne risikomodel for at påse, at der er råd til den.

Finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave oplyste, at omkostningerne i 2018 udgør 365 kroner pr. medlem for administration i PKA. I 2019 udgør administrationsomkostninger 355 kroner pr. medlem. Faldet i omkostningsniveauet skyldes bl.a. de effektiviseringer, som PKA har været i stand til at gennemføre, ligesom flere medlemmer giver stordriftsfordele. Ses på udvikling fra 2014 og frem til 2019, er der tale om et fald på godt 150 kroner pr. medlem, hvilket svarer til en reduktion i administrationsomkostningerne på 30 %. Der er også et officielt administrationsnøgletal, N5, som kan sammenlignes med andre pensionskasser. Det vil i 2019 udgøre ca. 346 kr. pr. medlem. Det nøgletal er blandt de laveste i branchen, og i mange andre pensionskasser er det mere end dobbelt så højt.

Herudover er investeringsomkostningerne – det, som pensionskassen betaler til forvaltere af investeringerne – faldende, og i 2018 er der en besparelse svarende til 150 kr. pr. medlem.

Herefter afsluttede Finansdirektør Nicolai Ørnstrup Pilehave sin præsentation med en opsummering.

Dirigenten åbnede for debat om årsrapporten og gav ordet til delegeret Johnna Jørgensen, socialrådgiver, Region Syddanmark.

Johnna Jørgensen bemærkede, at det er et fantastisk og rigtigt flot resultat med en kontorente på 7 %. Hun bemærkede, at hun modtager pensionsydelse, men ikke får glæde af de fine resultater ud over at modtage pension i sin levetid. Hun spurgte, om der er udsigt til, at nuværende pensionisters pension vil stige.

Dirigenten oplyste, at der gives en kommentar til spørgsmålet efter, at ordet er givet til delegeret Jan Lavdal-Pedersen, socialpædagoger, Region Midtjylland.

Jan Lavdal-Pedersen nævnte, at det var en meget spændende beretning og interessant at se, hvor fantastisk motiverende, det er, når PKA belyser forhold på en app. Han spurgte til baggrunden for omlægning af katastrofeobligationer. Endvidere spurgte han, om bestyrelsen har nogle fremtidige investeringsinitiativer, som kan sprede risikoen, og som kan være med til at bevare arbejdspladser for socialpædagoger og socialrådgivere i forhold til at udvikle området, hvor det er svært at få lån af kreditforeninger. Herudover spurgte han, hvad skal der til for, at pensionskassen øger procentsatsen for aktieinvesteringer.

Dirigenten gav ordet til pensionskassens ansvarshavende aktuar, Nicolai Jonas Maltesen, for kommentarer til de stillede spørgsmål.

Nicolai Jonas Maltesen oplyste i forhold Johnna Jørgensens spørgsmål om udsigten for pensionsstigninger for pensionister, at det korte svar er ja. Han nævnte, at reguleringen afhænger af individuelle forhold – hvornår medlemmet er gået på pension, og hvor længe medlemmet har indbetalt til sin pensionsopsparing. Det er vigtigt at huske på, at pensionskassen giver en høj kontorente til alle medlemmer, som får en forrentning på 7 %. Flere af pensionskassens pensionister får rent faktisk pensionsstigninger hvert år nu. Det er fortsat ikke alle, men det er flere og flere for hvert år, når den høje kontorente kan fastholdes. Så der er udsigt til pensionsstigninger for pensionister. Det præcise tidspunkt for det afhænger af de individuelle forhold.

Dirigenten gav ordet til PKA's investeringsdirektør, Michael Nellemann Pedersen, for kommentarer til de stillede spørgsmål.

Michael Nellemann Pedersen forklarede i forhold til Jan Lavdal-Pedersens spørgsmål om omlægningen af katastrofeobligationerne, at det har været nogle ret turbulente år, som hænger sammen med klimaforandringer. Investeringen havde til formål at skabe spredning i risikoen for den samlede portefølje – altså spredning i forhold til traditionelle aktier, andre obligationer og konjunkturer. Det har været en rigtig god investering frem til sommeren 2017. Herefter var der oversvømmelser i Texas efter voldsomme orkaner, og der har været voldsomme brande i Californien i december 2017 og igen i december 2018. På den baggrund har der været indgående drøftelser i bestyrelsen om risikoen ved investeringerne. Hastigheden, hvormed skaderne er foregået, har været meget voldsomme. Eksempelvis svarer skaderne, opstået ved brande i Californien i 2017, til en faktor 50 i forhold til det gennemsnitlige årlige skadesomfang for de foregående år – altså 50 gange så mange skader. Det blev gentaget i 2018. På den baggrund har bestyrelsen vurderet, at det er for voldsom en risiko og kan henføres til klimaforandringer. Det er usikkert, om pensionskassen kan bære den risiko, hvor bestyrelsen har besluttet at lukke ned for de såkaldte katastrofeobligationer. Pensionskassen forsøger at bruge den ledige kapacitet til at finde andre investeringer. Der findes muligvis ikke tilsvarende investeringer med samme unikke egenskab i en porteføljesammenhæng. PKA vil dog sætte hastigheden op med udbygning af investeringsporteføljen inden for unoterede områder, herunder infrastruktur og ejendomme.

Michael Nellemann Pedersen oplyste til Jan Lavdal-Pedersens spørgsmål om opjustering af aktieinvesteringer, at pensionskassen har en pæn vægt af aktier i porteføljen, og der arbejdes med at skabe en yderligere spredning risikomæssigt inden for aktier. Ved siden af traditionelle aktieinvesteringer, investeres også i såkaldte lavrisikoaktier, hvilket var en rigtig stor fordel i 2018. Endvidere er der en pænt stor portefølje af unoterede aktier. Pensionskassen har ikke bragt porteføljen ned på det område, som bygges stille og roligt op. Der er dog en mindre bekymring over den hastighed, hvormed de finansielle markeder ændrer sig. Fjerde kvartal i 2018 indebar et aktiefald på 15 %, og de første 4 måneder af 2019 steg aktierne med ca. 16 %. Det går meget stærkt og er helt afhængigt af, hvordan man fortolker handelskrig mv. På den baggrund er PKA lidt tilbageholdende og vil hellere bruge risiko og kapital inden for de alternative områder. Der er dog fortsat en pænt stor portefølje af aktieinvesteringer.

Dirigenten gav ordet til formand Villy Søvnald for yderligere kommentarer.

Villy Søvnald kommenterede Jan Lavdal-Pedersens spørgsmål, om investeringsmidlerne kan være medvirkende til at skabe nye jobs for socialrådgivere og socialpædagoger og kontorpersonale. Forudsætningen er, at der er nogle driftsmidler til rådighed i henholdsvis kommuner og regioner, og er uden for det område, som pensionskassen favner. Det har måske mere at gøre med et kommende folketingsvalg, hvordan driftssituationen bliver i de kommende år. Pensionskassen kan dog bidrage med investeringskapital i OPP. Som nævnt i beretningen har pensionskassen investeret i OPP konstruktioner, der kan lette kommuners, regioners og statens mulighed for at drive institutioner, hvor der er brug for socialrådgivere og socialpædagoger og kontorpersonale. På det område vil pensionskassen rigtig gerne deltage, såfremt det i øvrigt er et godt investeringskoncept, og risikoen ikke er højere end den risiko, pensionskassen har lyst til at løbe.

Villy Søvnald bemærkede om nye, mulige investeringsinitiativer, at bestyrelsen generelt undersøger nye investeringsområder. Det, der kendetegner pensionskassen, er, at den er meget tidligt ude og investere i grønne investeringer, fx havvindmøllemarker mv., på et tidspunkt, hvor det var attraktivt. Det var nyt og med en vis risiko, hvilket gav et højt afkast. Det viste sig at være en rigtig god idé, fordi investeringer og teknologi fulgte med. Derfor er det en vigtig opgave at undersøge og vurdere fremtidens store næste områder for investeringer. Det skal bestyrelsen løbende forsøge at kvalificere. Man kunne overveje, om der kommer til at ske rigtig meget inden for transportområdet i form af elbiler i de kommende år, så det er vigtigt at følge udviklingen her. Der kan også være andre muligheder, og det prøver bestyrelsen løbende at holde rigtig godt ud-kig efter.

Dirigenten gav ordet til medlem Marianne Albertsen, socialpædagog.

Marianne Albertsen bemærkede, at det er rigtig flot, at pensionskassen har et fantastisk afkast, som medlemmerne nyder godt af. Hun spurgte til omfanget af pensionskassens investering i våben, hvordan forholder man sig til investeringen, og stiger investeringen i våben i forhold til antal krige. Våben bliver brugt negativt i forhold til mennesker og er med til at forringe folks levevilkår rundt omkring i verden. Der er lidt modsætning i at investere i våben og samtidig yde hjælp til udviklingslandenes befolkning. Det er også tit dem, det går ud over, når der er krig i verden.

Dirigenten gav ordet til administrerende direktør, Peter Damgaard Jensen.

Peter Damgaard Jensen oplyste, at pensionskassen og PKA følger de retningslinjer, der er på våbenområdet, og som har været de samme i en del år. Retningslinjerne indebærer, at der er række våben – omtalt som kontroversielle våben – som pensionskassen ikke investerer i. Der er internationale konventioner, som begrænser udbredelsen af en række våben eller direkte forbyder dem. Eksempelvis er atomvåben, biologiske våben, landminer og klyngebomber internationalt forbudt. Virksomheder, som producerer disse våben eller er underleverandører hertil, investerer pensionskassen ikke i. Pensionskassen investerer i et vist omfang i andre våbenproducenter, og den drøftelse har også været på generalforsamlingen tidligere. Udgangspunktet er, at Danmark fra tid til anden er en krigsførende nation, bl.a. i Irak, Afghanistan og Libyen. På den baggrund har pensionskassen fundet det naturligt, at der også kan investeres i våben, idet der ikke er noget forbud mod våben hverken i Danmark eller internationalt. Man kan have nogle holdninger til våben, men pensionskassen finder ikke grundlag generelt at trække sig ud af det. Pensionskassen har ikke investeret mere i våben end ellers, og set i et bredt perspektiv er der mange forskellige typer af virksomheder, som på en eller anden måde er berørt, fx transportvirksomheder og andre virksomheder, som leverer til militæret rundt omkring i verden.

Dirigenten gav ordet til delegeret Kirsten Kofod, socialpædagog, Region Midtjylland.

Kirsten Kofod oplyste, at hun har været meget glad for at være delegeret i 13 år og har altid meddelt medlemmer eller kollegaer, at pensionskassen ikke investerer i våben og tobak. Hun henviste til, at det fremgår af Information, at PKA investerer 39,7 millioner i blandt andet firmaer, der hedder Rheinmetall og General Electric, der er relateret til Saudi-Arabien. Hun bad om bemærkninger hertil.

Dirigenten gav ordet til administrerende direktør, Peter Damgaard Jensen.

Peter Damgaard Jensen svarede under henvisning til sine tidligere bemærkninger, at pensionskassen har investeret i de to nævnte virksomheder, som producerer almindelige, konventionelle våben, og de sælger til Saudi-Arabien. Her følger pensionskassen og PKA de internationale konventioner. Det er ikke lykkedes den danske regering at få en international embargo på dette område – og dermed få rejst en international holdning om ikke at sælge våben til Saudi-Arabien. Det indebærer, at pensionskassen ikke har fundet grundlag for at sætte virksomhederne på pensionskassens negativliste. Hvis pensionskassen og PKA skal forfølge en hel række konflikter rundt om i verden uden at gøre det sammen med internationale kollegaer – dvs. hvis der ikke er international embargo – så virker det ikke. Som drøftet under kul, olie og gas, så har det størst effekt, når man samlet siger, at et givent område ikke er acceptabelt. Denne linje er i overensstemmelse med pensionskassens retningslinjer.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var yderligere bemærkninger og afsluttede herefter debatten.

Dirigenten satte årsrapporten under afstemning.

Beslutning

Generalforsamlingen godkendte den fremlagte årsrapport for 2018. Generalforsamlingen godkendte i forbindelse hermed resultatopgørelsen og balancen.

4. Forslag fra delegerede

4.1 Forslag om udøvelse af aktivt ejerskab i kul- olie- og gasselskaber

Dirigenten gav ordet til delegeret Roger Lundberg, socialpædagog, Region Syddanmark, der har fremsat et forslag om udøvelse af aktivt ejerskab i kul- olie og gasselskaber, hvilket er drøftet tidligere på dagens generalforsamling.

Roger Lundberg bemærkede, at der er anledning til at være stolt over pensionskassen. Der er forhold, som kunne gøres anderledes. Han udtrykte, at medlemmerne kan være stolte af at være del af et pensionsselskab, som tager miljøkampen mod miljøkatastrofen alvorligt. Han bemærkede, at det er en win-win-situation at udskifte investeringerne i fossile brændstoffer med alternative grønne investeringer. Klimaet bliver bedre, pensionsmidlerne bliver sikkert investeret, og de unge får også mulighed for at opleve en tryk alderdom. Roger Lundberg oplyste, at han har stillet forslag om at udøve aktivt ejerskab i kul-, olie- og gasselskaber med henblik på at leve op til Paris-aftalen senest 2022. Det er nødvendigt, hvis målet med højst 2 graders global opvarmning og gerne 1,5 grader skal opnås. Han oplyste, at han oprindeligt har stillet forslaget med året 2021 som slutdato, men efter en god dialog med PKA's investeringsdirektør, Michael Nellemann Pedersen, havde han ændret slutdatoen til 2022. Han nævnte, at han er rigtig glad for, at bestyrelsen har besluttet at støtte hans forslag fuldt ud, og at det forstærker tanken, at klimaet er en fælles opgave. Roger Lundberg oplyste, at der ikke var grund til at stemme om forslaget, og på baggrund af bestyrelsens bemærkninger valgte han at trække sit forslag og bemærkede, at han støtter fuldt op om bestyrelsens indstilling.

Roger Lundberg nævnte, at han havde et par spørgsmål, som han håbede at få svar på. Som han havde forstået det, så frasælger PKA kulselskaber, der har mere end 90 % af omsætningen fra kulminedrift, og går i dialog med selskaber, der har mindre end 90 %-grænsen. Han spurgte, om dette var en misforståelse, og om det var i overensstemmelse med Paris-aftalen at have så store procentdele i kulminedrift.

Roger Lundberg nævnte endvidere, at PKA har offentlige lister for, hvilke selskaber pensionskassen har aktier i. Han spurgte, om det er planer om at offentliggøre lister med erhvervsobligationer. Han var klar over, at der er stor forskel på de to investeringsformer - med aktier har pensionskassen en direkte indflydelse, og med erhvervsobligationer låner pensionskassen penge ud. Det kunne være interessant at se, hvor pensionskassen investerer og ikke har den direkte indflydelse.

Dirigenten konstaterede, at delegeret Roger Lundberg formelt trak sit fremsatte forslag tilbage.

Dirigenten gav ordet til PKA's investeringsdirektør, Michael Nellemann Pedersen, for at kommentere på Roger Lundbergs supplerende spørgsmål.

Michael Nellemann Pedersen forklarede i forhold til spørgsmålet om 90 %-grænsen for kulminedrift og frasalg, at PKA var en af de første virksomheder til at udelukke kulselskaber. Her udelukkede PKA som udgangspunkt de selskaber, hvor mere end 90 % af deres aktivitet var knyttet til kul. Det fremgår ikke tydeligt af det skriftlige materiale, men siden 2015, er grænsen nedsat. Først havde PKA dialog med virksomheder, som havde en andel mellem 50 % - 90 %. PKA bad virksomhederne forholde sig til deres virkelighed, spurgte om deres fremtidsplaner og strategi, og hvordan de havde tænkt sig at omlægge deres forretningsgrundlag, således at det kunne adressere Paris-aftalens krav.

Hvis der ikke var en fornuftig dialog og en villighed til at ansætte nye kompetencer, ny bestyrelsessammensætning, nye investeringsområder, så gjorde PKA kort proces og solgte virksomhederne. Senest er PKA gået ned til en grænse på 25 % i kulandel for at iværksætte en dialog og proces som tidligere nævnt, så grænsen på 90 % er således misvisende.

Michael Nellemann Pedersen oplyste i forhold til spørgsmål om erhvervsobligationer, at PKA er stor tilhænger af at forlange så meget gennemsigtighed som overhovedet muligt i de virksomheder, der investeres i, fx vindmølleprojekter mv. Derfor er PKA også villig til at være gennemsigtige om investeringerne, så vidt det er muligt. PKA er transparent om de børsnoterede aktier og på generalforsamlingerne, hvor medlemmer kan se, hvordan der stemmes, hvordan medlemmernes kapital bliver brugt, og hvordan PKA udøver indflydelse på generalforsamlinger i de virksomheder, der investeres i verden rundt. Der er dog særlige forhold omkring især de unoterede investeringer, hvor PKA ikke kan offentliggøre, hvilke virksomheder, der investeres i, fx kapitalfonde, unoterede aktier, og nogle af de kreditobligationer, som Roger Lundberg har knyttet bemærkninger til. PKA offentliggør så meget som muligt på de områder, hvor PKA ikke har indgået aftaler, der udelukker offentliggørelse af oplysninger om investeringen, og vil i den sammenhæng se på, om der kan offentliggøres mere vedrørende børsnoterede erhvervsobligationer. PKA må omvendt respektere aftaler om ikke at måtte offentliggøre konkrete virksomhedsinvesteringer. Det gælder især på området for unoterede investeringer.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var yderligere bemærkninger til punktet.

5. Eventuelt

Dirigenten åbnede for debatten under punktet og oplyste, at der under dette punkt ikke kan træffes beslutninger, men der kan debatteres, kommenteres og stilles spørgsmål.

Dirigenten gav ordet til delegeret Hanne Imer Pedersen, kontorpersonale, Region Syddanmark.

Hanne Imer Pedersen takkede for en god og fyldestgørende beretning og en grundig gennemgang af økonomien, og oplyste, at hun var stolt af at være en del af en organisation, der har fokus på og foretager kritiske vurderinger i forhold til bl.a. klimavenlige investeringer. Hun oplyste, at hun har været delegeret i 10 år, og at de sociale aspekter har vægtet meget, og hun har en forventning om, at dette stadig fylder i investeringsovervejelserne. Der er fokus på at skabe afkast til medlemmerne, men det skal gøres på ordentlige måder. I relation til våben tilkendegav hun, at Peter Damgaard Jensen på generalforsamlingen har argumenteret fornuftigt for de investeringsmæssige overvejelser og beslutninger.

Hanne Imer Pedersen bemærkede endvidere, at kampvalgene op til delegeretvalgene tydeligt har illustreret, der er en stigende interesse for pensionsområdet. PKA's disposition omkring TDC, Danske Bank, Genan mv. fylder på en god måde, da PKA er blevet rigtig god til at kommunikere ud til medlemmerne via app, Facebook mv. Hun bemærkede, at hun samlet set oplever tryghed ved medlemskab af pensionskassen, som opnås via overenskomsten.

Dirigenten gav ordet til delegeret Vibeke Hansen, socialpædagoger, Region Sjælland.

Vibeke Hansen oplyste, at hun er også stolt af at være medlem af pensionskassen. Hun havde et enkelt spørgsmål og spurgte, hvordan bestyrelsen kan rejse klimavenligt til Californien.

Dirigenten gav ordet til formand Villy Søvndal.

Villy Søvndal svarede i relation til Vibeke Hansens spørgsmål, at det hurtige svar er, at det kan man ikke, medmindre man har ufatteligt lang tid. Men alvoren i det er, om det betyder, at bestyrelsen skal frasige sig muligheden for både at undersøge de steder, pensionskassen foretager investeringer, og gøre sig klogere på området. Villy Søvndal oplyste, at der efter hans opfattelse skal besvares med et nej, idet det dog er klart, at bestyrelsen skal udvise ordentlighed på området. Det ville være et tilbageskridt, hvis man definerede det sådan, at man ikke kan lade sig inspirere internationalt længere.

Villy Søvndal bemærkede endvidere i forhold til Hanne Imer Pedersens kommentarer, at er dejligt at være medlem af en pensionskasse, der gør, at man er glad, man er stolt, man er tryk ved de investeringsretninger, pensionskassen foretager sig – herunder med hensyn til klimainvesteringer, hvor pensionskassen og PKA er foregangsorganisation. Pensionskassen er også meget opmærksom på de sociale aspekter. Endvidere er pensionskassen blevet god til at kommunikere, hvilket er rigtig godt og vigtigt. Interessen for pension er stigende, og pensionsordningerne kommer til at fylde en stadig større del for medlemmernes seniorliv, men også undervejs, hvis medlemmernes har brug for pensionshjælp inden pensionsalderen. Her giver pensionsordningerne en stor sikkerhed for medlemmerne. Han takkede for de rosende ord.

Dirigenten gav ordet til medlem Marianne Albertsen, socialpædagog.

Marianne Albertsen sagde tak for alle de gode, klimavenlige investeringer, som PKA laver på vegne af pensionskassen. Hun udtrykte endvidere stor tilfredshed med, at sociale forhold tænkes ind i investeringer. Hun oplyste, at hun for nyligt er flyttet ind i et seniorbofællesskab på Grøntorvet i Valby, som er ejet af pensionskassen (PKA). Der er mange gode tiltag, for eksempel en ungdomsbolig, som ligger lige ved siden af seniorboligen, som meget fint kombinerer mulighederne for, at de unge kan hjælpe de gamle, og de gamle kan hjælpe de unge. Det er meget socialt tænkt og et rigtig dejligt sted at bo. PKA kan lære af de få erfaringer, som seniorbofællesskabet allerede har. Marianne Albertsen udtrykte endvidere tilfredshed med, at PKA på pensionskassens vegne investerer på nogle meget fornuftige områder, både i godt byggeri og i det grønne. Hun bemærkede, at det i den sammenhæng kan det tænkes ind at bruge andre byggematerialer end beton, som ikke er særligt klimavenligt. Hun afsluttede med at takke for, at pensionskassen og PKA har været med til at give hende en god seniortid.

Dirigenten gav ordet til delegeret Inge Hallum, socialpædagog, Region København.

Inge Hallum oplyste, at hun har arbejdet som uddannet pædagog i over 40 år og får udbetalt mindre i pension, end hun modtager fra ATP. Hun har arbejdet i forskellige pædagogjobs og været tilknyttet forskellige pensionskasser og fagforeninger. Hun bemærkede, at pensionen burde stige, og at hun ikke får ret meget ud af pensionen, idet hun modtager omkring 870 kroner om måneden.

Dirigenten gav ordet til formand Villy Søvndal for en afsluttende kommentar.

Villy Søvndal tilkendegav, at 870 kroner om måneden ikke er meget i en arbejdsmarkedspension efter et langt arbejdsliv. Forholdene vurderes at være bedre i dag, hvor

man overfører pension mellem forskellige pensionskasser. Muligheden for at øge pensionen er besvaret tidligere af pensionskassens ansvarshavende aktuar, Nicolai Jonas Maltesen, på dagens generalforsamling. Angående Marianne Albertsen positive bemærkninger vedrørende seniorfællesskabet på Grøntorvet i Valby, oplyste Villy Søvnald, at PKA planlægger to yderligere seniorbofællesskaber – et i Hillerød og et i Aarhus – og håber, at folk på samme måde vil blive glade for det.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var yderligere bemærkninger, og dagsordenen herefter var udtømt. Dirigenten gav herefter ordet til formand Villy Søvnald til de afsluttende bemærkninger.

Generalforsamlingen blev hævet kl. 13.00.

Som dirigent

John Vagn Nielsen